

Enköpings turistbyrå

Vart ska Enköpings turistbyrå ta vägen? foto: StigF

2 Funktionärer

3 Ledare

4 Organisation

5 Resor

6 Aktiviteter

7 Folkhälsoveckan

8 Den gamla bilden

9 Datorer IV

10 Annonser

11-13 Studieprogram

14 Bedrägerier

15 Profilen

16 Covid-19

17 Vaccin

18 Majs kåseri

19 Recensioner

20 Om hörsel

21 Märtas klurigheter

22 Eva Emanuelssons krönika

23-24 Vad händer under hösten

Redaktionskommittén	Inger Rosén Hansson, ansvarig utgivare	inger.rosenhansson@telia.com
	Stig E. Forshult, redaktör	070 531 5388 stigforshult@gmail.com
	Maj Kinnbo	073 949 1551 maj.kinnbo@hotmail.com
	Carl-Erik Lind	070 735 2274 calle.ingrid@gmail.com
	Sven-Olof Johansson, annons	070 211 5076 johansson85@hotmail.com

Funktionärer	telefon
Bordtennis, Tommy Axné	073 800 3013
Boule, Pia Rosenberg	073 680 4727
Bowling, Anita Lund	0171 413 097
Bridge, Barbro Sandberg	073 681 5523
Friskvård, Sven-Olof Johansson	070 211 5076
Programgrupp, Anita Nehler	070 660 1757
Redaktör, Stig Forshult	070 531 5388
Rekrytering, Karin Berkö	072 240 1002
Resor, Torbjörn From	070 240 7578
Studiekommitté, Pia Rosenberg	073 680 4727
Valberedning, Barbro Larsson	070 361 5866
Västänvind, Heidi Rosén	0171 388 36
Webbansvarig, Gunnar Tallnäs	076 817 0191
Kommunala Pensionärsrådet, KPR	
Carl-Erik Lind	070 735 2274
Enabygdens bankgironummer:	5947-0559
Enabygdens swishnummer:	123 230 8906
Organisationsnummer:	802447-9597

Avgiften vid månadsmöten, 70 kr, inkluderar underhållning, förtäring och information. Betalas av samtliga närvarande.

Om du ändrar adress, namn, telefonnummer eller e-postadress, meddela då detta till Inger Rosén Hansson, telefon 070-523 1458 alt. inger.rosenhansson@telia.com

Adress, telefon och mail:

SPF Seniorerna Enabygden
Källgatan 1 B, 749 35 Enköping
Enabygden: stigforshult@gmail.com
Hemsidan: gunnar.tallnas@gmail.com

Enabygdens hemsida:

www.spfseniorerna.se/enabygden

Klicka vidare på "Tidningen Enabygden" och sedan på "Läs tidningen" om ni önskar detta.

STYRELSEN, ordinarie	telefon	mail
Inger Rosén Hansson, ordf.	070 523 1458	inger.rosenhansson@telia.com
Pia Rosenberg, vice ordf.	073 680 4727	pia.rosenberg52@gmail.com
Stig Hallgren, sekreterare	070 394 7281	stighallgren123@gmail.com
Anita Nehler, vice sekr.	070 660 1757	anita.nehler@hotmail.com
Kenneth Löthegård, kassör	070 471 1603	kenneth@lothegard.nu
Karin Berkö	072 240 1002	karinb.berk6@gmail.com
Reine Fredengrener	070 540 3630	reine@elstop.se

Styrelseledamoten Gerth Blomberg avled den 26 juni 2021 efter en kort tids sjukdom

Ersättare

Sven-Olof Johansson	070 211 5076	johansson85@hotmail.com
---------------------	--------------	-------------------------

Revisorer

Lars Wallander	070 314 6850	larswa1111@gmail.com
Glen Ärnils	070 532 8479	glen.arnils@mbox.lidnet.se
Monica Sahlén, ersättare	070 547 6544	monica.sahlen40@gmail.com

Styrelsemöten hålls preliminärt på måndag den 6/9, 4/10, 8/11 och 6/12, normalt kl 10.00.

Expeditionen på Kryddgården, Källgatan 1 B öppnar preliminärt på tisdag 21/9 och håller sedan öppet varje tisdag, kl 11-13, fram t.o.m. 21/12.

Inger har ordet

Då jag skriver detta är det den 1 augusti. Coronapandemin har avtagit i styrka i Sverige, men den är inte över. Fortfarande manas vi till försiktighet, även om många rekommendationer och restriktioner har tagits bort eller förminskats. Mycket tyder dock på att vi får lära oss att leva med detta coronavirus i fortsättningen. Kanske får vi vänja oss vid att bli vaccinerade varje år mot covid19 liksom mot vanlig säsongsinfluensa.

Jag hoppas verkligen att föreningens planerade aktiviteter kan genomföras under hösten såsom månadsmöten, studiecirkel, resor m.m. Vi följer naturligtvis de centrala råd och anvisningar som är aktuella för vår verksamhet.

Vad har vi lärt oss under den här gångna märkliga tiden? Det är antagligen mycket individuellt.

Många har drabbats bl.a. av sjukdom, sorg och ensamhet, vilket självklart upplevts tungt och svårt. Det har visat sig att många velat bidra med stöd och hjälp på olika sätt. Förhoppningsvis fortsätter man med detta. Vi har nog alla skapat oss nya rutiner, bättre och sämre.

Till slut vill jag tacka alla dem, som skött våra aktiviteter under sommaren, boulespel och tipspromenader. Normalt sett har vi haft uppehåll under sommartid men valde i år att försöka fortsätta med våra utomhusverksamheter. Det fungerade tack vare att så många ställde upp med sin tid och sitt engagemang. För många har det betytt mycket att kunna träffa andra en stund. Dessutom har det varit kul att försöka svara rätt på kluriga frågor inom många olika områden.

Vi ses under hösten

Inger Rosén Hansson

Redaktören

Ännu en pandemisommar närmar sig sitt slut liksom förhoppningsvis även pandemin. Den har satt väldiga spår i samhället, när de flesta aktiviteter i föreningar och i underhållningsbranschen m.fl. tvingats ta paus. Även restauranger och caféer har haft det svårt, men nu finns i vart fall hopp, när smittan under sommaren sjunkit nästan till noll. Se sidan 16. Måtte det inte komma en fjärde våg.

I bästa fall kommer samhället att under hand kunna återstarta i sommar och höst, när pandemin klingar av, men sannolikt torde smittan aldrig försvinna helt. Även nya mutationer kan ställa till det oavsett var i världen dessa dyker upp. Vi kommer att få lära oss att leva med pandemin mitt ibland oss om än på en relativt låg nivå. Därför torde vi alla senare behöva fler vaccindoser, ungefär på samma sätt som för TBE.

Fortfarande finns restriktioner kvar men de har lättat högst väsentligt. Därför vågar vi oss på att annonsera ett ganska omfattande höstprogram med såväl månadsmöten som annat. Allt är inte riktigt klart än och även bakslag kan komma, varför uppdateringar successivt kommer att publiceras på hemsidan och i *EP* under *Föreningar*.

Hör gärna av er om det är något om föreningen framöver skulle kunna erbjuda i form av resor, föredrag eller andra helt nya aktiviteter.

Men även när den lokala verksamheten gått på sparlåga har kansliet Stockholm arbetat för oss genom att bl.a. ge ut den innehållsrika *Senioren* med nio nummer per år. Viktigast men också svårast är kampen för anständiga pensioner, vilka blir allt dyrare i takt med att vi lever längre. Den striden lär aldrig ta slut.

StigF

Välkomna med egna bidrag till *Enabygden*. Era texter och inte minst bilder är uppskattade. Skicka gärna en bild med några kommentarer. Då kan vi ringa upp för att få hela historien. Det finns säkert några som gillar att skriva poesi. Så varför inte skicka in kvartalets dikt. Välkomna.

Eller kanske vill du ha ett eget foto på *Enabygdens* första sida. En vinter- eller julbild för nr 4 och en vårbild för nr 1, 2022. Kanske kan det t.o.m. bli ett litet pris!

Presstopp för *Enabygden* nr 4, 2021 är på **fredag den 5 november** / *StigF*

NUVARANDE OMRÅDESGRUPPER

Områdesgrupp 1, 8/10 Kontakt:
Elisabeth Andersson, tel 072 738 6760
e-post: reisandersson@gmail.com.
Jan-Olov Andersson och Sten-Olov
Björbrand ingår också i gruppledningen.
Området omfattar medlemmar boende på
landsbygden utanför Enköpings stad.

Områdesgrupp 3, 12/11 Kontakt:
Berit Bergman, tel 0171 272 53.
Fanna (Svampgatorna), Korsängen,
Bergvreten, Husberg, Gånsta, Stenvreten,
Bredsand, Åkersberg.

Områdesgrupp 4. Kontakt: Vakant
Vilka kan ställa upp här? Ni är efterlängtrade!
Centrala Enköping, Kungsgatan, Östra
Ringgatan, Lilla Vägen, Sandgatan öst,
Tullgatan, Munksundsgatan, Kryddgårds-
gatan, Korsängsgatan och gator som korsar
dessa.

Områdesgrupp 5, 19/12 Kontakt:
Kurt Pettersson, tel 070 320 4172
e-post: kurt.3702@gmail.com.
Enköping sydväst, Gröngarn, Munksundet,
Lillsidan, Västerleden, Galgvreten.

Områdesgrupp 6. Kontakt:
Pia Rosenberg, tel 073 680 4727
e-post: pia.rosenberg52@gmail.com.
Romberga, Enögla, Drottninggatan,
Bangårdsgatan, Linbanegatan, Långgatan
norr, Bergsgatan, Fjärdhundragatan norr,
Lillängsgatan.

Områdesgrupp 7, 10/9 Kontakt:
Eva Armholt, tel 070 238 2628
e-post: eva.armholt@gmail.com
Långgatan södra delen, Fjärdhundragatan
söder, Hägnadsvägen, Sandgatan väst,
Torggatan väst, Västra Ringgatan,
Lillebergsgatan, Kyrkogatan

Politik

SPF Seniorerna är en partipolitiskt neutral organisation. Däremot bedriver föreningen pensionärspolitik på såväl riksnivå som lokalt, där vi i bl.a. KPR för fram de önskemål och behov som vi pensionärer har. Fast ibland undrar man hur seriöst kommunens politiker egentligen tar på KPR. Det gäller t.ex. sådant som lokalhyror och parkeringar i centrum. Trots att avsikten sannolikt är god har reglerna många gånger blivit alltför komplicerade.

Just nu är, som de flesta vet, den politiska situationen extra rörig, med en minoritet som försöker styra i Enköping och en avsatt regering på riksplanet. Visserligen har vi en nygammal regering på plats igen, men med ett mycket bräckligt mandat. Utvecklingen under hösten är fortfarande osäker.

Folkhälsoveckan

i SPF Seniorernas regi genomfördes för första gången den 17-21 maj på olika håll i landet, bl.a. i Enköping. Här deltog 120 seniorer i åtskilliga aktiviteter veckan igenom, vilket uppmärksammades med ett stort reportage i Enköpings Posten. Se även text på sidan 7 i denna tidning.

Adressändring

Du som har mejl kan vid behov själv ändra dina kontaktuppgifter, telefon m.m. på hemsidan www.spfseniorerna.se/inloggningssida. Där går du vidare till "Mina sidor" (uppe till höger) med hjälp av personnummer och lösenord. Sedan är det bara att uppdatera alla uppgifter som inte stämmer. Följ anvisningarna om du saknar lösenord.

Viktiga telefonnummer		SOS alarm	112	Polisen	114 14
Vårdguiden	1177	Husläkarcentrum	0171 417 300	Kvinnojouren	0171 440 242
Brottsofferjouren	0171 262 06	Hemtjänst	0171 625 425	Kontaktcenter	0171 625 000, vx
Jourhav. medmänn.	08 702 1680	Röda Korset, stöd	0771 900 800	Äldrelinjen	020 222 233

SPF Seniorerna Enabygden, Resekommitténs program 2021

På grund av coronapandemin är det fortfarande högst osäkert hur det blir med resor för *Enabygden* under 2021. Vi återkommer om smittsituationen skulle svänga till det bättre. Då annonserar vi resorna under *Föreningar i EP* samt i *Mitt-i-Enköping*. Kolla där samt på föreningens hemsida www.spfseniorerna.se/enabygden. Där händer det emellanåt saker.

Trots den nuvarande stiltjen på resefronten tar Resekommittén gärna emot tips för framtida bruk. Kommittén består av Lisbeth Broström tel. 070 287 4894, May-Britt Waghorn tel. 070 277 0353, och Torbjörn From tel. 070 240 7578.

Söndag den **21 november** åker vi till *Rain Man* med bl.a. Robert Gustafsson och Jonas Karlsson på Oscarsteatern. Föreställningen börjar kl 15.30. Mer information kommer under hand. Se annons i *EP*.
Anmälan till Lisbeth Broström senast

Foto: StigF 2017

Vad får man för 280 kronor per år hos SPF Seniorerna Enabygden?

- Medlemskap i riksförbundet SPF Seniorerna
- Nio nummer av förbundets tidning *Senioren*
- Rabatter på olika produkter och tjänster som finns angivna i *Senioren*
- Fyra nummer av SPF Seniorerna Enabygdens lokala tidning *Enabygden*
- Lokala rabatter hos våra sponsorer och annonsörer, exempelvis: Skoglunds Optik, Ackes färg, Asplunds blomsterhandel, Harriets Fotvård och Hälsa m.fl.
- Liv- och olycksfallsförsäkringar till bra priser via Förbundet SPF Seniorerna
- Kollektiv olycksfallsförsäkring utan extra kostnad vid deltagande i föreningsaktiviteter, liksom vid förflyttning till och från dessa
- Tillgång till vårt stora utbud av månadsmöten, föredrag, studiecirkel och andra aktiviteter som föreningen anordnar
- Möjlighet att delta i föreningens resor, både en- och flerdagsresor, såväl inom som utom landet, oftast i egen buss och till mycket rimliga priser
- Unika möjligheter att vidga ditt sociala nätverk
- Nytt av att våra representanter både lokalt och på riksnivå bearbetar politiker och andra i frågor som vård, omsorg och hälsa samt boende och inte minst våra pensioner
- Välkommen som medlem i SPF Seniorerna *Enabygden*

Sulitelma från svenska sidan, Foto: StigF 2008

AKTIVITETER och MÖTEN, hösten 2021

Covid19-pandemin har lugnat ner sig väsentligt. Men den är inte över, vilket vi tvingas ta betydande hänsyn till, när vi nu försöker återstarta våra lokala aktiviteter efter cirka 1 ½ år. Därför gäller följande:
1) **Anmälan** via telefon, sms eller mail **krävs** till alla aktiviteter. Se kontaktuppgifter längst ner på sidan.
2) **Antalet** närvarande kommer att vara **begränsat** till alla aktiviteter.
Möjlighet till betalning i förväg finns, swish eller bankgiro.

I samarbete med **Studieförbundet Vuxenskolan**

Fredag 10 september, kl 14.00

i Västerledskyrkan Max 50 personer
Månadsmöte Entré 70 kr, fika ingår.

Höstupptakt

Trubadur **Håkan Matsson** underhåller.
Höstens **studieprogram** presenteras.
Arbetsgrupp 7 ansvarar, grupp 1 samlas en timme innan.

Tisdag 21 september, kl 14.00

i Wallinska gården Max 20 personer
Afternoon Tea Entré 100 kr
Välkomna till en trivsamt eftermiddag med te, kaffe och goda bakverk.

Fredag 8 oktober, kl 14.00

i Kyrkans hus, Ceciliasalen Max 50 personer
Månadsmöte Entré: 70 kr, fika ingår
Ann Sâthe sjunger och spelar visor och dängor.
Arbetsgrupp 1 ansvarar, grupp 3 samlas en timme innan.

Fredag 22 oktober, kl 15.00–17.30

i Rugbylokalen Max 40 personer
Trubadurafteon med Musikquiz
Trubadur **Jocke Göransson** underhåller.
Entré: 150 kr inkl. underhållning, quiz, förtäring, en Loka/lättöl/läsk, kaffe/te och kaka. Ta med egen övrig dryck.

Oktober Datum och lokal ej klara

SOLDATLIV

Håkan Palm, släktforskare och ordförande i *Enecopia* släktforskarförening berättar och visar bilder.

Torsdag 4 november, kl 14.00 Lokal ej klar
PADJELANTA i ord och bild Max X pers.
Stig Forshult berättar om Sveriges största nationalpark och visar bilder från sina vandringar

Fredag 12 november, kl 14.00 Lokal ej klar
Månadsmöte Entré 70 kr, fika ingår.
Trubadur **Spencer Strandh** underhåller.
Arbetsgrupp 3 ansvarar, grupp 5 samlas en timme innan.

Fredag 26 november, kl 15.00-17.30 i
Rugbylokalen Max 40 pers.
Trubadurafteon med Musikquiz
Trubadur **Mats Persson** underhåller
Entré: 150 kr inkl. underhållning, quiz, förtäring, en Loka/lättöl/läsk, kaffe/te och kaka. Ta med egen övrig dryck.

Fredag 10 december, kl 14.00 Lokal ej klar
Månadsmöte Entré: 70 kr, fika ingår
Luciatåg med elever från **Robinsonskolan** under ledning av **Anna Åkerberg**.
Arbetsgrupp 5 ansvarar, grupp 6 samlas en timme innan.

Tisdag 14 december, kl 12.00 på Novisen
Jullunch på Novisen Max 40 personer
Vi äter jullunch bestående av en förrättstallrik, en tallrik med småvarmt och en liten desserttallrik samt kaffe/te och en liten kaka. Ingen dryck ingår men restaurangen har fullständiga rättigheter. Beställning och betalning av allt görs samtidigt. Pris m.m. ännu inte klara.

Pandemin är inte slut, varför uppdateringar, ändringar och annan medlemsinformation löpande kommer att annonseras i *EP* under *Föreningar* samt på *Enabygdens* hemsida www.spfseniorerna.se/enabygden.

Programkommittén tar emot alla anmälningar till: Anita Nehler, 070 660 1757, anita.nehler@hotmail.com eller Pia Rosenberg, 073 680 4727, pia.rosenberg52@gmail.com.

Kommittén behöver ytterligare en ledamot. Intresserade är välkomna att höra av sig.

Obs! Boule och tipspromenader fortsätter minst september ut. Se mer info på sidan 12.

Folkhälsoveckan 2021

SPF Seniorerna *Enabygden* satsade helhjärtat på att marknadsföra SPF:s första Folkhälsoveckan någonsin genom annonsering i lokalpressen, affischer, hemsida, pressmeddelanden, många aktiviteter med mera.

Program erbjöds medlemmarna veckans alla dagar, måndag till söndag. Det var fågel-skådning, boule två gånger, besök i kolonilott samt villaträdgård, Hittaut – leta checkpoints, tipspromenad och bangolf. Allt utomhus och allt utom boulen och tipspromenaden skedde i rekommenderade små grupper om 7-8 deltagare.

I tipspromenaden deltog hela 57 deltagare och priser delades ut till var tredje person. Boule spelades både onsdag och söndag på förmiddagen och samlade totalt 30 deltagare, varav några nya provade på denna sport. Beträffande bangolfen fick både de främsta och de med mindre lyckat resultat priser.

Fågelexkursionen inledde veckan och Sven Gustafsson cirkelledare och f.d. lärare ledde gruppen över Gröngarnsåsen, ett populärt utflyktsmål i staden, och med sina kikare kunde de se många av de fågelarter som finns där och lyssna till fågelsången. I gruppen deltog Enköpings Postens (EP) reporter Johanna Gadd och SV:s representant Helena Elivdotter Forslund. Resultatet av detta blev ett mycket fint och korrekt reportage i EP med bilder både på framsidan av tidningen och inuti.

Vid koloni- och villaträdgårds-visningarna gicks bl.a. växtval, plantering och gödsling igenom samt gavs tips och råd. Det enda programmet som ställdes in var Hittaut – leta checkpoints. Dock vet vi att många seniorer redan är engagerade i detta orienterarnas nationella årliga projekt. Totalt 120 entusiastiska och glada seniorer deltog i Enabygdens lokala Folkhälsoveckan.

Anita Nehler

Ledaren för fågelexkursionen Sven Gustafsson
Foto: Helena Elivdotter Forslund

Besök på kolonilott

Under hälsoveckan, torsdagen den 20/5 2021 var vi nio personer som besökte Monica Håll på Gröngarn. Stugorna på Gröngarn får vara 10 m². Monica har haft kolonilotten i fyra år. Vi hade med oss eget kaffe. Dagen till ära så hade Monica bakat en rabarberpaj som vi alla fick ta del av.

Pia Rosenberg

Besök på Monica Hålls kolonilott
Foto: Pia Rosenberg

Folkhälsoveckan anses ha blivit så lyckad att den återkommer i hela landet även 2022.

Den gamla bilden

Den gamla bilden i nr 2 av *Enabygden* visade Enköpings hamns järnvägsstation, vilket **Birgitta Brolin** kände till. Grattis! Stationen invigdes 1906 och låg i norra ändan av nuvarande Drömparken. Persontrafiken upphörde emellertid redan 1909. Godstrafiken pågick däremot till 1977 och spåren på Ågatan revs inte förrän 1981. Stationshuset fanns kvar till minst 1990, då det revs för att ge plats för bostäder samt Drömparken.

Vad visar nedanstående bild? Den är från Curt Erikssons stora samling av gamla foton. Eftersom bilarna kör vänstertrafik måste bilden vara äldre än 1967, troligen betydligt äldre, men jag vet inte när och av vem den är tagen.

Men vad visar bilden? Var låg Centralskoaffären och vem står som innehavare av Järnhandeln? Kan någon identifiera bilen?

Svaren vill vi ha in senast den **1 oktober 2021** via mejl till redaktören eller brev till exp.

Bild från Enköpings centrum, troligen på 1930- eller 40-talet, men var är vi?

Några nya lagar från halvårsskiftet 2021

- * Socialtjänsten får större möjligheter att ingripa mot våld i nära relationer. Särskilt barn ska skyddas
- * Statsbidrag kan nu sökas för att främja mötesplatser för unga HBTQ-personer
- * Fler får skattebefrielse vid produktion av egen el genom att effektgränserna höjs.
- * Det blir straffbar att uppmäna någon att begå självmord.
- * Förbudet mot dykning vid Estonia hävs under tiden man utreder förlisningen
- * Det blir tillåtet att ta foton och fingeravtryck vid s.k. inre utlänningskontroller
- * Det blir totalförbud mot att erkänna utländska månggiften samt giften mellan nära släktingar.
- * Förarbevis för vattenskoter införs från den 1 maj 2022

Datorer IVb, forts. från nr 2

Så småningom får man väldigt många dokument på sin dator. Då måste de av praktiska skäl sorteras i mappar för t.ex. *Enabygden* eller *Bridgeklubben* eller vad man nu har för intressen. Ändå kan gamla dokument vara svåra att hitta, varför det är värt att tänka på hur man namnger dem. Det gäller såväl egna filer som sådana som man ibland får via mejl med konstiga namn. Det är sällan bra att börja med allmänna ord som *Handlingar* eller *Protokoll* eller *Brev*. Oftast är det bättre med korta beskrivningar som *EnabygdÅrsmProt* eller *MajKinnboBrev* eller *MiloLekstugaRitn* osv. Dvs man bör börja med något unikt som man sedan kan sortera efter. Jag brukar dessutom alltid börja med datum, t.ex. 210907, eftersom jag ofta minns när ett visst ämne var aktuellt. Inte minst för fotografier är datum mycket viktiga. Då hittar du lättare det du vill ha tag på, men var och en bör skaffa sig ett eget sätt som man trivs med själv.

Förr kunde man bara ha 8 tecken i ett filnamn, vilket var väldigt begränsande. Nu får namnen vara nästan hur långa som helst, men ett filnamn på 40 tecken är också trassligt, men så kan det bli om du låter datorn bestämma.

Vid många datorköp ingår någon form av programpaket. Ofta är det Microsofts Office, men det finns många alternativ. I paketen ingår vanligen ett program för ordbehandling (word), ett kalkylprogram (excel) och ett presentationsprogram (powerpoint) samt ofta program för sortering av bilder och foton. Dessutom finns program för att skicka och ta emot mejl samt en webbläsare (browser) för Internet.

En ordbehandlare fungerar ungefär som en skrivmaskin, men den kan enormt mycket mer. Programmet byter t.ex. rad själv, man kan automatiskt få större avstånd mellan stycken än mellan rader och det går att ställa in indrag på första raden i varje stycke osv. Det fixar spalter, punktsatser, fotnoter och rubriker i olika storlek m.m. samt byter *typsnitt* om man så vill, liksom **fetstil**, *kursiv stil (italics)* och understrykningar (som alla bör användas med måtta). En försummad funktion är tabulatoren som kan användas för att få raka vänster- eller

högermarginaler för mindre tabeller eller uppräkningsrader inne i texten. Att åstadkomma sådant med mellanslag fungerar dåligt. Rättstavning på olika språk är också bra, fast jag låter inte programmet göra detta automatiskt, eftersom det faktiskt kan bli fel. Och, som sagt, prova själv. Datorn går **inte** sönder.

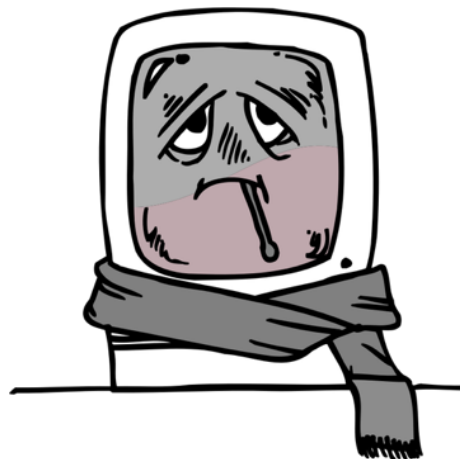

Bild från Free Clipart

Kalkylprogram är bra när man vill föra kassabok, men de kan också väldigt mycket mer som att summera och multiplicera, sortera, räkna antal, beräkna medelvärden och frekvens, rita olika sorters diagram etc.

Presentationsprogram till slut är perfekta för alla sorters bildspel direkt på datorn eller med hjälp av en projektor. Programmet kan förstås hantera fotografier, men även text, kartor, diagram m.m. Ja, t.o.m. filmer går att visa. Bildövergångar kan göras på alla möjliga sätt, vad det nu ska vara bra för.

Som avslutning denna gång bör jag tillägga att de nämnda datorprogrammen, som bara är en liten bråkdel av alla som finns, kan massor med finesser, många fler än de flesta av oss någonsin behöver eller ens förstår hur man ska använda. Enda sättet att lära sig är att prova och undersöka vilka möjligheter som finns, gärna i en studiecirkel, men egen träning är också nödvändig. Och återigen: datorn går inte sönder om man gör fel. Men glöm inte att **spara**, så att inte hela din kommande nobelprisade roman eller den revolutionerande doktorsavhandlingen försvinner ut i cyberrymden för att aldrig återkomma.

StigF

**Den perfekta gåvan-
Ackes presentkort!**

**Laddas
med valfritt
belopp!**

Ackes
Vagnsgatan 4, Tel: 0171-44 11 84
Öppet: Vardag 9:30-18
Lör: 9:30-15, Sön: 10-14

Nordsjö
Idé&Design

Välkommen till oss, även hemifrån.

**Vi vill gärna träffa dig men just nu
gör vi det helst på distans.**

**Vet du om att du kan få rådgivning utan
att besöka ett kontor?**

Boka telefonrådgivning på 0171-853 00 eller på
sparbankenenkoping.se/boka-mote
Du kan också skicka ett meddelande till oss i
Internetbanken eller appen.

Hjälp med vardagstjänster?

Ring telefonbanken personlig service, 0171-853 00.

Om du måste besöka ett bankkontor,
tänk på att hålla avstånd.

Ta hand om dig. Och varandra.

Sparbanken i Enköping

Tel. 0171-853 00 www.sparbankenenkoping.se

Skoglunds Optik grundades 1956 och ledorden för vårt
arbete har sedan dess varit Kvalitet, Valfrihet och Omtanke.
KVALITET – vi erbjuder alltid högsta standard i vårt arbete,
i våra produkter och i vårt ansvar för din ögonhälsa.
VALFRIHET – vi låter dig som kund vara delaktig
i valet för din synkomfort.
OMTANKE – vi bryr oss om din ögonhälsa hela vägen
från synundersökningen till den slutliga produkten.

Mot uppvisande av ditt personliga
medlemskort i SPF får du

10% rabatt
på kompletta glasögon och
solglasögon under hela 2021

Välkommen in i butiken!

**SKOGLUNDS
OPTIK**

Källgatan 17 0171-338 15

**Bli en av oss på
Veteranpoolen
Enköping!**

**Pigg pensionär med driv?
Kom och jobba hos oss.**

Låt din erfarenhet och yrkesskicklighet komma till nytta
för både dig och andra. Som ålders- eller avtalspensionär
är du välkommen att arbeta vidare hos oss. Vi erbjuder
tjänstställning, försäkring och många roliga uppdrag.
Utan stress och i den omfattning du själv vill.

Läs mer på veteranpoolen.se eller ring så berättar vi mer.

VETERANPOOLEN
HEMMET | HANTVERK | TRÄDGÄRD | BEMANNING

☎ 0735-859770 | enkoping@veteranpoolen.se

Studie- och motionsprogram för SPF Seniorerna Enabygden hösten 2021

Information om varje enskild cirkel och aktivitet finns nedan. För övrig information kontakta Studiekommittén

ANMÄLAN sker direkt till varje cirkel/aktivitetsledare per telefon eller mejl enligt nedan
PLATS i cirkelarna/aktiviteterna reserveras i den ordning som anmälningarna kommer in
KOSTNAD 100 kr per termin, om inte annat anges bankgiro nr 5947-0559, swish 123 230 8906
LOKALER Kryddgården, Källgatan 1 B eller Vuxenskolan Kyrkogatan 18, om inte annat anges
START Studieupptakt hålls vid Enabygdens månadmöte på fredag den 10 september, kl 14

Studiecirklar

SLÄKTFORSKNING	1
Ledare	Håkan Palm
Telefon	070 883 0842
Mail	hakan.palm@teleseum.se
Rum	Vuxenskolan, rum 2
Dag	onsdag, varje vecka, 10 ggr
Tid	13.30-15.30
Start	den 6 okt–8 dec 2021

DET GAMLA ENKÖPING	2
Ledare	Håkan Palm
Telefon	070 883 0842
Mail	hakan.palm@teleseum.se
Rum	Kryddgården, studierum 1
Dag	torsdag, varje vecka, 10 ggr
Tid	13.30-15.30
Start	den 7 okt–9 dec 2021

NYTTA OCH NÖJE med platta och mobil	3
Ledare	Gunnar Tallnäs
Telefon	076 817 0191
Mail	gunnar.tallnas@gmail.com
Rum	Vuxenskolan, rum 2
Dag	måndag, varje vecka, 10 ggr
Tid	9.30-12.00
Start	den 11 okt–15 nov 2021

FRAMSTÅENDE KVINNOR	4
Ledare	Berit Bergman
Telefon	0171 272 53
Mail	–
Rum	Vuxenskolan, rum 2
Dag	tisdag, jämn vecka, 7 ggr
Tid	9.30-12.30
Start	den 21 sep–14 dec 2021

SMÅLAND I, Läs och res	5
Ledare	Reine Fredengrener
Telefon	070 540 3630
Mail	reine@elstop.se
Rum	Vuxenskolan, rum 1
Dag	måndag, udda vecka, 5 ggr
Tid	13.30-16.00
Start	den 11 okt–6 dec 2021

SMÅLAND II, Läs och res	6
Ledare	Bo Holmgren
Telefon	0171 217 96, 070 832 8345
Mail	bobholmgren41@gmail.com
Rum	Vuxenskolan, rum 1
Dag	onsdag, jämn vecka, 5 ggr
Tid	9.30-12.00
Start	den 6 okt–15 dec 2021

SMÅLAND III, Läs och res	7
Ledare	Stig Forshult
Telefon	070 531 5388
Mail	stigforshult@gmail.com
Rum	Kryddgården, studierum 1
Dag	torsdag, udda vecka, 5 ggr
Tid	9.30-12.00
Start	den 30 sep–25 nov 2021

SMÅLAND IV, Läs och res	8
Ledare	Solweig Widgar
Telefon	070 512 3417
Mail	solweig.widgar@spray.se
Rum	Kryddgården, studierum 2
Dag	torsdag, udda vecka, 5 ggr
Tid	13.30-16.00
Start	den 14 okt–9 dec 2021

Studiecirklar, forts

LÄSECIRKEL I

9

Ledare Gunnel Sparrings
Telefon 070 531 3554
Mail sparringsg@gmail.com
Rum Kryddgården, Studierum 2
Dag måndag, udda vecka, 5+5 ggr
Tid Kolla med cirkelledaren
Start den 13 sep–8 nov 2021

LÄSECIRKEL II

10

Ledare Irene Wiklund
Telefon 070 653 1686
Mail irenewiklund@msn.com
Rum Kryddgården, Studierum 2
Dag måndag, jämn vecka, 5+5 ggr
Tid 13.30-15.45
Start den 20 sep–15 nov 2021

BRIDGE

15

Ledare Barbro Sandberg, Ada Engström
Telefon 073 681 5523
Mail barbro_sandberg@hotmail.com
Rum Bridgelokalen, Eriksgatan 12
Dag onsdag, varje vecka, 12 ggr
Tid 9.00-12.00
Start den 22 sep–8 dec 2021

KORTSPEL

16

Ledare Zsuzsanna Ström
Telefon 0171 287 18, 07 255 6419
Mail zsuzsanna.strom@gmail.com
Rum Kryddgården, studierum 1
Dag tisdag, varje vecka
Tid 9.30-12.30
Start den 31 aug–7 dec 2021

Friskvårdsaktiviteter

BORDTENNIS

33

Ledare Tommy Axné
Telefon 073 800 3013
Mail toaxner@gmail.com
Rum Kryddgården, A-salen
Dag tisdag och fredag, varje vecka
Tid 08.00-10.30
Start 3 eller 17 september 2021
Avgift 200 kr per år

BOWLING

32

Ledare Anita Lund
Telefon 072 330 3097
Mail torvald.lund@comhem.se
Rum Bowlinghallen
Dag måndag
Tid 14.00-15.00
Start September 2021
Avgift Betalas till Bowlinghallen

BOULE

31

Ledare Pia Rosenberg
Telefon 073 680 4727
Mail pia.rosenberg52@gmail.com
Plats Planen på Höken vid Bodavägen
Dag onsdag och söndag, varje vecka
Tid 9.00-11.00
Start Pågår minst t.o.m. september

FÄGELSKÅDNING

30

Ledare Sven Gustafsson
Telefon 070 318 0851
Mail gustafsson.s@outlook.com
Plats Kryddgården, plus utomhus
Dag torsdag, varje vecka, 5 ggr
Tid 13.30-16.00
Start den 9 apr 2022

TIPSPROMENADER

34

Ansvarig Anita Nehler
Telefon 070 660 1757
Mail anita.nehler@hotmail.com
Plats Drömparken
Dag onsdag, varje vecka
Tid 14.00-15.00
Start Pågår minst t.o.m. september
Avgift 20 kr per gång

Bild från
Walking Free Clipart

Hela cirkel/aktivitetsprogrammet ovan genomförs i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan och med **reservation** för att Covid19 i höst är under rimlig kontroll och att vi kommer in i de olika lokalerna.

Studiekommittén

Pia Rosenberg, *sammankallande*
Fabriksgatan 13, 74532 Enköping
Tel. 073 680 4727
Mejl: pia.rosenberg52@gmail.com

Solweig Widgar
Lingongatan 45, 74942 Enköping
Tel. 070 512 3417
Mejl: solweig.widgar@spray.se

Friskvård

Sven-Olof Johansson
Torggatan 36 C, 74530 Enköping
Tel. 070 211 5076
Mejl: johansson85@hotmail.com

Håkan Palm
Fårticksgatan 111, 74945 Enköping
Tel. 070 883 0842
Mejl: hakan.palm@teleseum.se

Reine Fredengrener
Bandygatan 9, 74536 Enköping
Tel. 070 540 3630
Mejl: reine@elstop.se

Dagens lilla klurighet

Vilket är nästa tal X i serien?
1 2 5 10 17 26 X

Inga gäster åt soppa i förra numrets klurighet

Recension – Immunologi

Det otrevliga coronaviruset har nu styrt våra liv i cirka 1 ½ år. Äntligen verkar det som om pandemin nu är på väg att ebba ut, till stor del tack vara vaccin. Tyvärr är det inte slut riktigt än och vad värre är, det kommer troligen fler pandemier under hand.

Vill man lära sig mer om hur vårt immunförsvar fungerar och bekämpar virus m.fl. kan jag rekommendera en riktigt bra liten bok med titeln *Immunförsvaret och viruset* för ca 200 kr av Henrik Brändén från 2020. Han är immunolog och har under åren spridit kunskap inom sitt område i både böcker och föredrag.

Immunförsvaret är komplicerat men boken är pedagogisk och förklarande och beskriver på ett relativt lättförståeligt sätt både hur immunförsvaret fungerar och hur det ibland kan gå fel och t.o.m. skada oss. Författaren tar även upp vaccin av olika typer och hur man blir immun.

En del av detta finns beskrivet på sid 16-17.

StigF

Recension – I grunden god

Några av er har säkerligen läst *Flugornas herre* av William Golding från 1954. Den beskriver hur sju tonårspojkar hamnar på en obebyggd ö och där nästan förgör varandra. Boken är fiktion, men en liknande historia har faktiskt inträffat i verkligheten men med ett helt annat och positivt utfall. Detta beskrivs i en bok med titeln *I grunden god* av Rutger Bregman för ca 250 kr från 2020.

Hans tes är att människor i första hand vill samarbeta och hjälpa varandra även i pressade situationer enligt J.J. Rousseaus naturfilosofi. Ändå kan det gå riktigt illa om förutsättningarna för detta finns – ett allas krig mot alla enligt Thomas Hobbes.

Bregmans positiva syn på människor är upplyftande, men inte alltid helt övertygande. Läs gärna boken med kritiska glasögon. Den ger en hel del intressanta psykologiska inblickar även om den kanske skönmålar i mesta laget.

StigF

Det skulle vara roligt om några av våra läsare i all enkelhet ville delge oss sina erfarenheter av någon nyligen läst bok. Inte minst aktuell skönlitteratur skulle vara intressant att få höra mer om. Välkomna / *StigF*

Bild från Free Clipart Library

Bedrägerier X

Vid det här laget vet nog alla att man **aldrig** ska lämna ut några koder till andra, vare sig PIN-koder till kreditkort, bankdosor eller mobilt bank-ID m.m. Det spelar ingen roll hur snälla och hjälpsamma de som hör av sig än verkar vara. Det är helt enkelt så att **ingen** med ärliga avsikter behöver dina privata koder, lika lite som de behöver dina nycklar. Naturligtvis kan det finnas enstaka undantag, om man t.ex. behöver hjälp av sina barn, men kom ihåg att det **alltid** är du som bestämmer. Ingen kan kräva att få tillgång till koderna, inte ens polis eller bank. Då är det bedrägeri på gång. Bedragare kom i fjol över förskräckande 160 miljoner kronor. Göd dem inte mer. Men nu lämnar vi ämnet för denna gång.

Det finns emellertid många andra sätt att lura oss på, särskilt äldre personer. För några år sedan körde utländska asfترلäggare runt. De lovade att fixa garageinfarten eller liknande mot kontant betalning, ibland t.o.m. i förskott. Priset var ganska lågt. Och visst behöver asfalten hemma hos oss åtgärdas. Men då vill jag ha ett lokalt företag som jag kan kontakta efteråt, om något skulle gå snett. Flera av dem som anlidade de ambulerande asfترلäggarna, fick senare problem med bl.a. sprickor på grund av dåligt underarbete. Vad gör man då?

Bild från Clipart Max

Även opportunistiska takläggare har jobbat på liknande sätt. Och har man tur kan det säkert gå bra, men vem ska jag kontakta om det blir fel någonstans och kanske vatten läcker in, när företaget är flyktigt som en västanfläkt.

I fjol hörde ett mindre företag av sig och ville kolla våra avloppsledningar med kamera för att se om det var trångt någonstans och sedan spola rent dem. Det är egentligen en god idé, för får man stopp i avloppet kan det bli riktigt

besvärligt och en koll ibland är säkert bra. Men återigen: ett sådant jobb vill jag boka själv av en firma som jag känner till och har förtroende för och inte av den som ringer på dörren och råkar ha en ledig tid i morgon.

Vid flera tillfällen har personer ringt från oregistrerade telefonnummer och ville rengöra husets ventilationskanaler. Även sådant behöver ske ibland, främst den s.k. imkanalen ovanför spisen. Där fastnar successivt fett när man steker och köksfläkten är på. Mängden kan så småningom bli så stor att fettet tar eld, om man har otur. Imkanalen behöver därför rengöras med några års mellanrum liksom spiskåpan. Det kan man faktiskt göra på egen hand, men annars är sotaren expert på denna typ av jobb. Ring själv och beställ.

Vad blir nästa försök tro? Kanske vill någon dränera runt huset eller byta ut vår mossfyllda gräsmatta eller montera extra solskyddande markiser eller något annat. Då ska till sist sägas att inget av ovanstående egentligen är vare sig felaktigt eller kriminellt, så länge man inte tar orimligt mycket betalt för fuskjobb.

Kriminellt är det däremot, när falska hantverkare ringer på och utger sig att komma från kommunen, bostadsbolaget eller sotaren för att kontrollera t.ex. vatten, avlopp, läckage eller ventilation. Sådana, oftast två personer, vill bara komma in för att stjäla. Kommuner gör inte så. Skulle vid något enstaka tillfälle en kontroll krävas, så skickar man först brev och kommer sedan i en kommunmärkt bil och har legitimation. Annars: släpp inte in dem!

Detsamma gäller när någon ringer från t.ex. Microsoft (!) och har hittat fel på din dator. Tro inte ett ögonblick på detta. Varför skulle ett multinationellt företag med många miljoner användare ringa till just dig? Nej, skurken vill låsa din dator och sedan kräva en saftig lösesumma! Varning!

Bild från Free Clipart

StigF

Profilen – Peter Book

Sedan maj månad i år, 2021, är Peter Book (M) finanskommunalråd och ordförande i kommunstyrelsen i Enköpings kommun. Han lämnade då den något mer anonyma rollen som ordförande för Socialnämnden.

Foto: privat
Peter har sålunda ett stort intresse för sociala frågor och har även engagerat sig privat i bl.a. RIA. Ärendena i Socialnämnden är många gånger komplicerade, vilket även innebär en ekonomisk utmaning och har säkerligen varit en god skola inför kommande uppdrag.

Den aktuella politiska situationen i Enköping med nio partier i fullmäktige är svårhanterad. Den regerande kvintetten med M, C, KD, L och MP har ju ingen egen majoritet utan är beroende av minst ett annat parti för att kunna driva igenom sina beslut. Detta har tydligt visat sig i bl.a. frågan om Kulturhus i Enköping. Peter Book får därför ingen enkel uppgift som KSO att sammanjämka splittrade viljor.

Under några år var Peter lokal ordförande för Moderaterna i Enköping samtidigt som jag var detsamma för Liberalerna. Vi hade då ett mycket gott samarbete och jag lärde känna Peter som en mycket positiv och glad person samtidigt som han med kraft drev de frågor som han var engagerad i. Han är sedan 2010 ledamot av Kommunfullmäktige i Enköping, sitter i Regionfullmäktige och är även styrelseordförande för *Gamla Uppsala Buss AB*.

Peter föddes 1964 i Uppsala men kom till Enköping redan 1969. Här har han sålunda vuxit upp och gått i skola samt tagit studenten på Westerlundskas el- och teletekniska program. Sedan 10 år bor Peter nästan mitt i Enköpings stad, ett kvarter från Stora Torget. Han har två vuxna och utflugna söner.

Efter studierna har han arbetat på flera ställen i Sverige, både som egen företagare och som produktionschef på *Gate Gourmet Sweden AB* på Arlanda. Det senaste jobbet, innan politiken tog över helt, var som produktionsledare på *S-E Westerlunds åkeri* i Enköping.

Under sitt yrkesverksamma liv har Peter Book hela tiden arbetat inom den privata sektorn. Han inser därför hur viktigt det lokala näringslivet är för en kommun och vilka behov som olika företag har för att kunna driva sin verksamhet. I detta är hela samhällsutvecklingen central. Den pågående pandemin har ställt extra stora krav såväl på kommunen som på näringslivet. Inte minst vård och omsorg har påverkats kraftigt men även socialtjänsten och skolan.

Enköping har emellertid i viss mån gynnats av att distansarbete blivit vanligare. Det går i många fall utmärkt att jobba hemma och bara då och då resa till jobbet i Stockholm eller Uppsala. Därför är Enköping nu en av Sveriges snabbast växande städer och inflyttningen har till och med ökat under det senaste året. Tillgången till lägenheter och småhus är av denna orsak viktiga parametrar.

Här måste politiken möta upp genom att i konstruktiv dialog partierna emellan sätta ramar och mål för kommunens infrastruktur, skolor m.m, medan förvaltningarnas roll är att genomföra beslutade åtgärder i samarbete med varandra. På så sätt skapas både förtroende och en fungerande demokrati.

Frågor som Peter Book kommer att prioritera är att korta ledtiderna för kommunala beslut, så att företag får besked i rimlig tid om sådant som tillgång till byggbar mark, bygglov m.m. Emellertid ligger många beslut på annan nivå såsom långsam handläggning vid miljöprövningar och energiförsörjning. Här måste politik och näringsliv kroka arm för att få till en snabbare hantering på region- och riksnivå.

StigF

Foto: Enköpings kommun

Covid-19

Detta blir förhoppningsvis sista texten om denna otrevliga sjukdom med så många ansikten. Antalet insjuknade på Jorden är ett par hundra miljoner och även antalet döda räknas i miljoner. Visserligen är dödligheten relativt låg, ”bara” cirka 2 %, men med sin globala spridning blir ändå dödstaten förskräckande höga. Även i Sverige räknas antalet avlidna i tusental. Här har emellertid dödligheten sjunkit radikalt från 2020 till 2021, när sjukvården lärt sig hur sjukdomen ska behandlas.

I bl.a. Indien är situationen en helt annan. Där lider man brist på allt som syrgas och respiratorer och inte minst sjukhusplatser. Såväl antalet sjuka som döda har närmast exploderat, vilket även fört med sig en besvärlig mutation, den s.k. deltavarianten som nu sprids över världen i hög hastighet. Den är troligen inte farligare, men verkar vara mycket mer smittsam än övriga varianter, varför den antagligen successivt kommer att ta över.

Detta innebär att det krävs att en större andel av befolkningen måste vara vaccinerad för att vi ska undvika en fjärde våg i höst, kanske 80-90 %. Därför, men främst för deras egna skull, kommer under hand även tonåringar att vaccineras, i bästa fall innan gymnasierna drar igång igen.

Vi äldre som fått våra två sprutor, kan känna oss relativt trygga, även om inget vaccin är 100 %-igt. Men även 90 % räcker långt. Är också omgivningen skyddad till 90 %, blir den sammanlagda effekten 99 %, vilket är riktigt bra. Ändå finns det förstås ingen anledning att utmana ödet genom att i onödan trängas med okända människor i baren. Tills vidare bör vi fortsätta att följa Folkhälsomyndighetens råd att hålla avstånd, använda munskydd där avstånd är svårt, tvätta händerna, samt att stanna hemma om vi känner minsta symptom.

En särskild egenhet med Covid19 är att den i praktiken är två sjukdomar – minst. Den akuta fasen med besvär från luftrör och lungor går över efter ett par veckor, även om det ibland tar längre tid, särskilt om man skulle tvingas till sjukhus och i värsta fall t.o.m. få behandling i respirator.

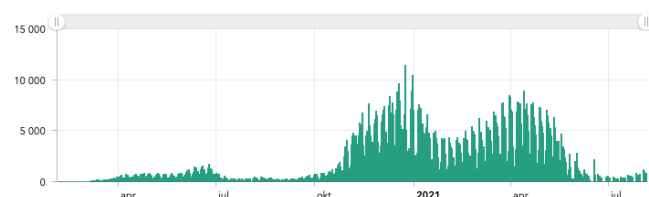
I en tiondel av fallen kommer emellertid sjukdomen tillbaka, även hos unga, och kan drabba helt andra organ som hjärnan och ge svåra och långvariga inflammationer i månader och t.o.m. år, samt vara kraftigt utmattande. Någon effektiv bot finns inte annat än att sjukdomen nästan alltid läker ut av sig själv så småningom.

Förutom trötthet och koncentrationssvårigheter drabbas många av en helt annan och svårförklarlig konsekvens av långtids-covid, nämligen förlorat luktsinne. För vissa försvinner luktsinnet nästan helt, vilket innebär att mat inte smakar något alls. När luktsinnet så småningom sakta återkommer, fungerar det i början annorlunda än normalt. Vissa lukter kommer först, men upplevs inte likadana som vanligt. Till slut verkar det emellertid som om allt blir som det ska igen för de allra flesta.

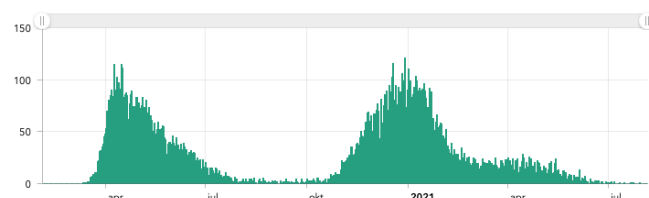
Till sist kan man fråga sig varifrån coronaviruset egentligen kommer. Troligen är källan fladdermöss via något annat djur. Läckage från viruslabbet i Wuhan kan emellertid inte helt uteslutas på grund av kinesernas ovilja att ge WHO tillräcklig insyn, men ännu vet ingen.

StigF

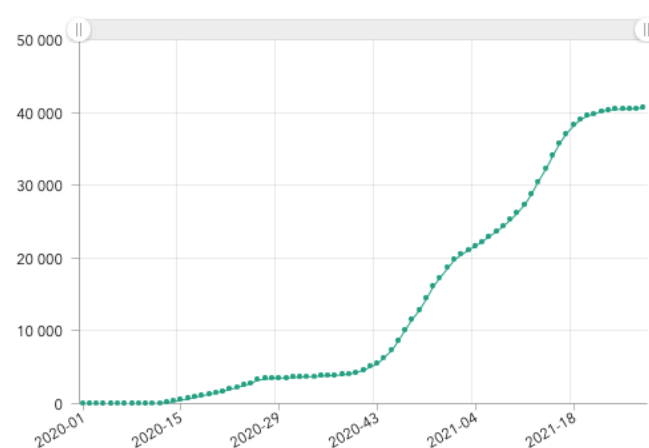
Den 6 augusti hade totalt 1 104 538 sjukdomsfall registrerats i Sverige, varav 14 657 avlidit, 1,3 %. Globalt gäller 199 milj. fall och 4,2 milj. avlidna.

Nya sjukdomsfall per dag under tiden mars 20-juli 21. Lodräta axeln går upp till max 15 000 fall per dag.

Avlidna per dag under tiden mars 2020-juli 21. Lodräta axeln går upp till max 150 avlidna per dag.

Sammanlagt antal sjukdomsfall t.o.m. vecka 28 i Uppsala län, hittills drygt 40 tusen fall eller ca 10 %.

Vaccin

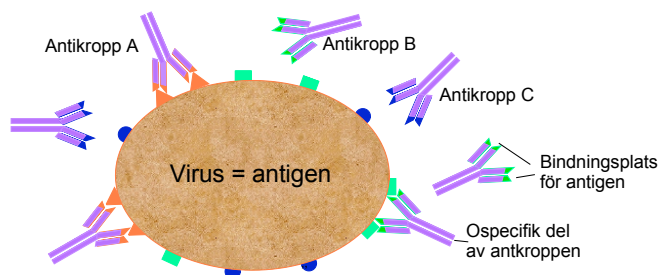
Vaccin är sannerligen en vetenskapens gåva till mänskligheten. Det är ett sätt att hjälpa kroppens eget immunförsvar att bekämpa inkräktare av olika slag, särskilt virus, där väldigt få effektiva läkemedel finns. De flesta bakterie-infektioner kan fortfarande övervinnas med antibiotika. Tyvärr blir emellertid allt fler bakterier antibiotika-resistenta på grund av överanvändning, bl.a. till boskap, vilket är ett mycket otäckt scenario inför framtiden, när vi kanske inte längre har kvar några fungerande antibiotika alls.

Vårt naturliga immunförsvar har en helt fantastisk förmåga att oskadliggöra nästan vilka inkräktare som helst vare sig det rör sig om virus, bakterier eller parasiter m.fl. Emellertid tar det oftast någon vecka för immunsystemet att lära sig hur det ska attackera inkräktarna. Och eftersom ett virus i värsta fall kan ta över hela kroppen på bara några dygn, är det inte säkert att bekämpningen hinner komma igång i tid, innan den drabbade avlider.

Även om vi skulle överleva en infektion, får immunförsvaret jobba extremt hårt när stora delar av kroppen hunnit bli full av virus. Detta resulterar i feber, inflammationer och t.o.m. vävnadsdöd, med risk för långvariga skador som följd.

Med hjälp av vaccin ligger vi däremot ett steg före inkräktaren och har redan skapat en här av antikroppar som stoppar infektionen, innan den ens har börjat. I bästa fall märker vi inte ens av att vi blivit infekterade och under alla omständigheter blir infektionen mycket lindrigare än annars.

Man varför finns då inte vaccin mot alla sjukdomar 200 år efter de första försöken med smittkoppsvaccin. Ja, det beror på att alla sjukdomar är olika, varför varje vaccin måste vara skraddarsytt för sin uppgift. AIDS-vaccin är t.ex. extra svårt. Tidigare i historien har det tagit flera decennier att få fram ett vaccin, medan vaccin mot Covid19 var färdiga på mindre än ett år. Detta beror i sin tur på ny genetisk teknik som har utarbetats för helt andra syften, men som nu fick sitt elddop mot Covid19.

Antikroppar binder till ett antigen, t.ex. ett virus
Bildidé: Karin Larsson, Göteborgs universitet

Det finns några olika huvudtyper av vaccin. Det allra första vaccinet mot smittkoppor var ett på något sätt **försvagat virus**. Ett sådant har i bästa fall inte förmåga att skapa sjukdom men väl att få den vaccinerade att bilda antikroppar mot aktiva virus. En liknande variant är **inaktiverade virus** som kemiskt eller termiskt förändrats så att de inte ska kunna ge sjukdom. Exempel på sådana är de kinesiska *Sinovac* och *Sinopharm* som godkännts av WHO för nödsituationer och nu används på flera håll runtom i världen, trots att de inte alls är lika effektiva som Astra Zeneca m.fl.

Astra Zenecas vaccin liksom *Janssens* och det ryska *Sputnik* är exempel på **vektorvaccin**. Dessa innehåller ett ofarligt virus (för Astra Zeneca från schimpanser), vari man på teknisk väg satt in en gen som kodar för, i detta fall, coronavirusets spikeprotein som i sig är ofarligt. Efter vaccinering börjar våra celler tillverka spikeprotein och sedan antikroppar mot detta, vilka förhindrar infektion.

De f.n. nyaste vaccinerna är s.k. **RNA-vaccin**, vilket *Pfizer/Biontech* och *Moderna* är exempel på. De består av en fettdroppe som innehåller rent syntetiskt *m*-RNA som kodar för spikeproteinet och därmed ger upphov till antikroppar. Detta är en mycket effektiv metod som dessutom är ganska enkel att modifiera om viruset muterar. Nackdelen är att RNA är instabilt och kräver förvaring vid mycket låg temperatur, vanligen -70°C .

Ett alternativ till RNA är **DNA-vaccin** som f.n. utvecklas på Karolinska Institutet i form av s.k. plasmider. Det är ännu inte klart för klinisk prövning, men är enklare att hantera och billigare än RNA. Nackdelen är att DNA måste ända in i cellkärnan, vilket kan ske med elektrisk stimulans vid själva vaccineringen. Alla covid-vaccin måste injiceras i muskelcellerna, varför man använder ganska långa och smala nålar.

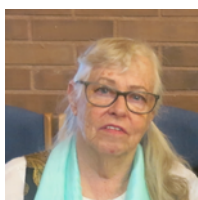
Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA, har hittills godkänt fyra vaccin mot Covid19: *Pfizer/Biontech*, *Moderna*, *Astra Zeneca* samt *Janssen*. Av dessa används Astra Zeneca enbart för äldre personer i Sverige och Janssen inte alls, eftersom man funnit mycket sällsynta fall av koagulationsrubbningar för vektorvaccinerna. Risken är emellertid extremt låg, varför EMA anser att nyttan mångdubbelt överväger riskerna.

StigF

Delar av ovanstående är hämtat från tidskriften *Nature*, Brändén och Läkemedelsverkets hemsida.

Majs kåseri

Foton 1900 – 2021-06-02

Här finns säkert 100 fotoalbum. Det finns fotografer i flera släktled. I fotografernas ateljéer satt kvinnor och tog bort födelsemärken och retuscherade allt som störde.

Ingen hade egen kamera i början på 1900-talet. Bengts mostrar arbetade i mörkrum några år i Sverige, men tog sig sen till USA. Där fotograferade de damer i nattlinne med krusat hår eller stora hattar i skraddade svarta dräkter.

Jag blev förevigad, rättare sagt min barnvagn blev fotograferad 1936 mot en stenmur. Jag syns inte alls. Min far vann 2 000 på tips. Jag fick en vit kaninpäls för nu skulle jag visas upp för hans mormor, jag fick ett hårband med stor rosett. Den bilden har jag, trodde jag hade öroninflammation. Då fick vi ett kort på farmor som reste till USA innan far fyllt 1 år. De sågs aldrig mer. Bilder kan hjälpa andra att förstå att USA hägrade för unga människor.

12 år gammal fick jag låna en lådkamera. Jag försökte få med ALLT så min kamrat som var motivet såg ut som ett svart-vitt avlångt streck. Bengts mostrar kom tillbaka till Sverige och pratade foto med Bengt som snabbt skaffade

sig en fin kamera och försörjde sig under studietiden i Stockholm med att fotografera 50-årskalas, olyckor, som när militärer hamnade i en brusande älv, när deras Baileybro gav upp och flöt iväg m.m.

Med Bengt blev även vår familj fotad i hemmiljö, det är kul att se mormors gåva till oss, en stor bild med Kossor i skuggan av ett träd, och en annan, musikanter (målad av Gösta Idås).

Två barnbarn gick ett år på fotolinje efter gymnasiet, vi fick konstnärliga bilder i julklapp. Sen hände en katastrof. Mobiltelefonerna tog över och många gånger överglänste fina NIKON.

Färgbilder har vi i album från 1974 ca. Jag tror det blir snack om vem som vill ärva, mitt förslag, dela upp dem i 10 lådor som byts en gång om året. Sen finns det röda pärmar i källaren från tiden med Backa Kvarns behandlingshem. Vi blir imponerade av alla resor som gjordes med gästerna: Skåne, Köpenhamn, London, Tunisien, Mallorca, Kanarieöarna. "Är vi i Kina nu?" Sagt av en man som varit mycket länge på Ulleråker mentalsjukhus, när vi åt på kinarestaurang. Allt var möjligt. Jag älskar våra fotoalbum. Vi gör om resorna helt gratis.

Maj Kinnbo

VitaFesten 2009, foto: Maj Kinnbo

Värme och hetta och regn

Denna sommar har haft flera varma perioder med temperaturer nära och ibland över 30-gradersstrecket. För många av oss är tillvaron jobbig när det blir så varmt. Redan en bit över 30°C kan situationen faktiskt bli livshotande som när SMHI mätte 34,6°C i Målilla redan i mitten på juni. Men även senare dröjde sig temperaturen kvar över 30°C i flera dagar med som högst 33,1°C i Stockholm den 15 juli.

Årets sommar var dock inte riktigt lika het som 2018, då temperaturen nådde hela 34,7°C i Mariestad den 8 augusti. Till det svenska rekordet om 38°C från 1947 är det ändå en bit kvar. Det vill jag helst inte uppleva.

Vad ska man då ta sig före för att hålla sig i form när värmen känns för tryckande. Ja, de gamla reglerna gäller: Håll dig i skuggan eller inomhus och drick mycket, i alla fall mer än vanligt och gärna någon sportdryck för saltbalansens skull. Det är inte heller fel att röra på sig och t.o.m. bli en aning svett. Svett kylv.

Sverige har ändå inte drabbats av de enorma värmeböljor som plågat nordvästra USA och delar av Canada med temperaturer över 40°C. Dessa har även gett upphov till svåra skogsbränder, där hela småstäder svepts bort av elden. Sådana har också härjat skogarna i taigan i nordöstra Sibirien och i Medelhavsområdet, men vi har hittills och lyckligtvis nästan klarat oss denna gång.

Troligen beror de nämnda bränderna liksom de fruktansvärda översvämningarna i Tyskland och Belgien åtminstone delvis på den globala uppvärmningen, även om det knappast går att bevisa. Andra viktiga orsaker är monokulturer i skogar och åkrar, överbefolkning med bygge på rasutsatta marker, brist på våtmarker, parker och andra grönområden som faktiskt håller ner temperaturen, hårdgjorda gator och torg samt kanalisering av älvar och åar.

Tyvärr får vi nog räkna med att fler katastrofer kommer och att extrema väderhändelser blir allt vanligare, om inte uppvärmningen kan begränsas.

StigF

Familjen och Tills alla dör Recensioner

Dessa två böcker har mycket gemensamt men är samtidigt helt olika. Den förra, som är skriven av Johanna Bäckström Lerneby publicerades 2020. Hon beskriver hur familjen eller snarare klanen Al Asim från Angered utanför Göteborg styr en hel stadsdel med egna lagar. Den andra av Diamant Salihu kom ut i år, 2021, och behandlar den dödliga konflikten mellan gängen Shottaz och Dödspatrullen i Järvaområdet i Stockholm, som nyligen kulminerade med tunga domar i Danmark.

Båda böckerna handlar om invandrartäta förorter, där samhället har tappat greppet och andra istället träder fram och tar makten. Detta är särskilt tydligt i *Familjen* där imamen Hashem Ali Khan precis som i sitt förra hemland Libanon med järnhand bestämmer allt. Han har själv aldrig dömts för något brott men många andra i slakten försörjer sig och denna med hjälp av droghandel och utpressning. Misshandel och mord förekommer också, men inte lika frekvent som i Järva.

Här har samhället kapitalt misslyckats med att ta hand om ett stort antal tonåringar med somalisk bakgrund som helt sparat ur. Ungdomarna litar varken på det svenska samhället eller på sin egen föräldrageneration, utan har hamnat i ett ingenmansland, där de försörjer sig på rån och droghandel. När olika grupper kommer i konflikt med varandra, tror de att våld är enda lösningen. Varje mord leder sedan till nya mord i en dödlig våldsspiral. Att lämna gänget levande är näst intill omöjligt. Ändå verkar det som om nya medlemmar är lätta att rekrytera redan i 10-12-årsåldern.

Båda böckerna är imponerande journalistiska prestationer, där författarna lyckats komma de olika grupperna in på livet. De beskriver miljöer som är okända för de flesta av oss, även om också vi allt oftare hör talas om mord och gängkriminalitet. Men hur får man ordning på situationen? Någon enkel lösning finns knappast utan endast ett långt tålmodigt arbete från samhällets sida med en tydlig närvaro i förorterna där skolan är nyckelfaktor. *StigF*

ATT HA NEDSATT HÖRSEL

Man lär sig så länge man lever har jag fått erfara. När jag pensionerades för 12-13 år sedan hade jag inte uppfattat att jag börjat förlora hörseln så farligt men ett test några år senare visade att jag behövde hörapparat. Sagt och gjort, Audionommottagningen i Enköping fixade det hela. Hörseln blev väl inte 100 % men min omgivning har inte behövt höra så högt ljud på TV och radio sedan dess.

Men i sommar vid min vistelse ute i östgötskärsgården lade plötsligt den ena hörsnäckan av och jag fick inte igång den igen. Fick då en ny erfarenhet, att inte kunna följa med helt i konversationer, att sätta mig närmast den som pratar och terrorisera min sambo med "Va? Vasaru?" osv i ett.

Harriets Fotvård och Hälsa

Medicinsk fotvårdare som behandlar alla fötter, även du med remiss (gäller Diabetes).

Jag finns i Fanna (gamla Bahco museum rött tegelhus) ny lokal i gammal miljö.

Medtagen annons vid första besök = 500 kr.
(ord. pris 560 kr)

Vid köp av tre par bambusockor = 120 kr
(ord. pris 50 kr/st)

Välkommen till mig i en trygg lugn miljö

Harriets Fotvård och Hälsa
Filaregatan 2 (ny gata, snett mitt emot JM-bil,
rött tegelhus).

0700-30 10 49

fotvardhalsa@gmail.com

www.fotvardhalsaenkoping.se

Försökte då få hjälp av närmaste hörcentral i Norrköping, men fel region. Kollade med privata mottagningar som inte ville jobba med apparater från det allmänna. Åkte hem med små förhoppningar om hjälp men till min förvåning fick jag en tid nästa dag. Har alltid varit flera veckors väntan annars.

Började då fundera över hur många vi är med det här problemet som inte hör till det som diskuterar mest i press eller TV. Inte ens i *Senioren*.

Vi är 1,5 miljoner minst i det här landet med hörselnedsättning och jag menar att det måste finnas hjälp för människor att få sina hjälpmedel fixade akut. För min nya erfarenhet att bli utanför och att vara till besvär för andra ska inte vi pensionärer och andra behöva utsättas för.

Carl-Erik Lind

Bild från
Free Clipart Library

Bokhandelns Läsecirkel

läslustan
Läs och lär så mycket du orkar

Nu börjar nya läsecirkeln för 2021-22

Läs över 60 boknyheter under ett år
för endast **399:-**

En av böckerna får du behålla!

Kungsgatan 18, Enköping, Tel 0171 300 95
www.gestbloms.se

Märtas klurigheter

Rätta svar på Märtas klurigheter i nr 2 var:

Önskan om en avslappnande sommar

De olika delfrågorna hade följande svar:

1. Månen, 2. En, 3. Orm, 4. Nidaros, 5. Ror, 6. Ankare, 7. Alvar, 8. Väljer, 9. Makar, 10. Ark, 11. Malmö, 12. Orrefors, 13. Sto, 14. Pitepalt, 15. Skärgård, 16. Paket, 17. Egoist, 18. Ledig, 19. Docka, 20. Avesta, 21. Nytt, 22. Nymåne

Det var tydligen ganska svårt, eftersom ännu inget korrekt svar har kommit in.

GÖR SÅ HÄR NÄR NÅGON RINGER

1. Logga **aldrig** in med bank-id eller bank-dosa på annans begäran.
2. Om du blir uppringd av någon som vill att du loggar in på din bank eller att du ska uppge dina koder, ska du avsluta samtalet. Var oartig – **lägg på!**
3. Lämna **aldrig** ut dina koder till någon. Du kan uppmanas att identifiera dig via bank-dosan – gör **inte** det – då kan bedragaren få tillgång till dina konton.
4. Om en obekant ringer och du blir osäker – **lägg på!**
5. Om en obekant ringer och påstår sig vara en nära släkting och du blir osäker – **lägg på** luren och ring tillbaka på ett telefonnummer som du har.
6. Om du är osäker på om det är din bank som ringer – **lägg på** luren och ring tillbaka på ett nummer du vet går till din bank
7. Om du blivit utsatt för bedrägeri, kontakta din bank **omgående** och gör därefter en polisanmälan.
8. Om du ändå drabbas – **ta hjälp** och stöd av människor i din närhet.

Anna Schaffer Kommunpolis, Enköping

Märtas klurigheter hösten 2021.

Temat är denna gång svenska städer och orter. T.ex. ledtråden "Obegagnat" blir Nyköping. På några frågor kan det finnas fler korrekta svar,

1. Älskar ylle
2. Tallrik mark
3. Vattensjukt träd
4. Sagofigur
5. Vävmaterial
6. Åkeryta
7. Ollonträd
8. Första december
9. En räddande varelse
10. Grussort
11. Ej fel
12. Barnsyssla
13. Armé
14. Frisk och kry
15. Är ej dum
16. Adas kille
17. Fastighet
18. Fiol-lina
19. Ko-madrass
20. Folksamling

Lycka till önskar

Kluriga Märta

Svaret vill vi ha senast den **1 oktober 2021**. Bland de rätta svaren drar vi en vinnare som får en trisslott.

Om man kör för fort i sin bil, kan det hända att man få en ålder-dom.
Jonas, 8 år

Oktoberkryssning

En oktoberdag före pandemin åkte min kompis och jag på utflykt. Hemester kanske det kan kallas, men vi kallade det kryssning, för vi åkte båt en bit. Inte i Karibien, inte ens till Finland eller Gotland, utan till Arnö, en liten, avlägset belägen ö i vår kommun. Kompisen hade aldrig varit dit, jag för väldigt många år sedan. Vi skulle nu göra en fotvandring runt ön, cirka en mil, äta vår matsäck och sedan ta trefärjan tillbaka till fastlandet.

Vi for iväg i dimman, som lättade när vi kom fram till färjeläget på Oknö och vattnet glittrade härligt i höstsolen. Efter en kort väntan körde vi som enda ekipage ombord. Färjeföraren hälsade glatt på oss och snart var vi framme på ön. Vi prisade Trafikverket som tillhandahöll gratis färjetransporter, många gånger per dag, till den lilla ön som bara innehåller en liten kyrka, en fornborg och 14 innevånare. Och faktiskt en brandstation. Allt detta hade vi googlat fram.

Utrustade med praktiska kängor, ryggsäckar, kaffetermosar och karta startade vi vårt strövtåg från en parkeringsplats mitt på ön. Det visade sig svårt att vandra längs ostkusten, då stränderna där bestod av täta busksnår och stora stenrösen. Vi kastade lömska blickar på snåren och tog grusvägen söderut i stället. Snart kom vi fram till den gamla borgen Utöhus, en av Sveriges två fornborgar med trappstensgavlar, läste vi på skylten och kände oss riktigt kulturella. På vägen tillbaka till bilen, efter en fika vid stranden, upptäckte vi att de där snåren som vi svurit över var slånärsbuskar, fulla av slånärsbär. Verkligen massor! Helt blått i buskarna. Det är ju gott med slånärs-saft och kanske man kunde göra slånärslikör.

Uttöhus, foto: StigF

Vi tog oss fram till buskarna och började plocka och snart hade vi fyllt våra tomma smörgåspåsar med stora fina slånärsbär, innan det var dags att åka till färjan. Den kom snart och vi körde på, även nu som enda ekipage och färjeföraren var lika leende som förut. Under färden över sundet tänkte jag att det var synd att vi inte hade plockat mera, att vi lämnat kvar så mycket bär. Och nämnde det till min kompis. Hon hade tänkt samma sak. Vi hade ju inte behövt ta just den där färjan, det skulle gå fler. En gång i timmen gick de. Så vi körde av färjan, vände vid en skogsväg, körde tillbaka och ställde oss i färjekön tillbaka. Färjeförarens leende såg nu lite ansträngt ut när han åter släppte ombord den enda bilen.

Strax var vi tillbaka på ön och parkerade vid slånärsbuskarna. Grävde fram några nya påsar ur ryggsäckarna och gav oss i kast med plockningen. En hel del bär hade vi fått ihop när det var dags att åka till färjan för andra gången. När vi som enda fordon körde på den log färjeföraren mot oss igen, kanske mer pliktskyldigt än hjärtlig den här gången. Vi åkte över och precis när vi kommit i land sade min kompis. "Min ryggsäck. Den står kvar vid slånärsbuskarna. Med min mobil i." En ny vändning vid skogsvägen och fem minuter senare satt vi åter i färjekön och körde ensamma ombord inför den häpne färjeförarens blickar.

Ryggsäcken stod kvar och vi hämtade den, vände och körde tillbaka till färjan. Det började nu skymma rejält och när vi körde ensamma ombord kom färjkarlen fram till vårt öppna fönster på förarsidan och frågade om vi möjligen skulle ses snart igen. Det räknade vi inte med, sade vi, men man kunde aldrig veta och vi påtalade det trevliga i att åka färja. Kryssa på Mälaren. Eller som att tura över Öresund. Men vi lovade att inte åka mer, i alla fall inte den dagen. Han beklagade att han inte kunde tillhandahålla kryssningsservice, varken räkmackor eller dansmusik. Men vi sa att vi var glada ändå. Och så log han riktigt hjärtligt.

Visst är det härligt med kryssningar!

Av gästkrönikör
Eva Emanuelsson

Den vår de svaga kalla höst ...

Så skaldade Erik Axel Karlfeldt 1901 i dikten Fridolins lustgård. Och nu är vi snart där. Hösten står för dörren med mörka kvällar, rodnande lövverk och så småningom klara kalla frostnätter. För visst har även hösten sin charm om än av annat slag än den ljusa våren.

Men vad har vi då att vänta oss under hösten. Jo, det finns mycket att uppmärksamma som att museum-, konsert- och teatersäsongen är på gång, en säsong som förhoppningsvis blir mer aktiv än fjolårets, då nästan allt var inställt. Det ser jag fram emot. Men även mycket annat ligger framför oss. Bl.a. hoppas jag på att det blir äppeldagar på Grönsö även i år i månadsskiftet september-oktober, kanske samtidigt som Mickelsmäss i Örsundsbro den 3 oktober till minne av ärkeängeln Mikael. Men tyvärr blir den senare sannolikt inställd.

Namnsdagar

Den helige Mikaels dag den 29 september är sedan 1722 inte längre någon kyrklig helgdag, men firandet har delvis återkommit med gästbud och marknader. Tidigare var detta en vanlig förlovningshelg och den tid på året då statare och andra under några lediga dagar kunde byta arbetsgivare. Om Mikael finns skrivet i Uppenbarelsboken 12:7-12, där han kämpar mot självaste Satan.

Namnsdagar är annars en märklig relik från den katolska tiden och var från början minnesdagar över martyrer och helgon, även om jag misstänker att Martin Luther (10/11) inte var så väl sedd med katolska ögon. Namnsdagar kunde man fira, medan födelsedagar var mer suspekta. Ett nyfött barn var ju odöpt och syndigt, vilket även smittade av sig på modern som måste kyrktagas, innan hon dög. Särskilt flickebarn var extra syndiga och krävde 80 dagars karantän, innan modern fick upptas i gemenskapen igen. För de av någon anledning mindre

syndiga pojkar (i vart fall vid födseln) räckte 40 dagar.

Namnsdagar har firats i Sverige sedan 1600-talet, men den första officiella namnsdagslängden fastställdes först 1749. Den innehöll "bara" cirka 2/3 mansnamn. Listan har successivt moderniserats, kraftigast 1901, vilken är den namnlängd som de flesta av oss vuxit upp med. I övriga Västeuropa är namnsdagar däremot nästan okända.

Fram till 1972, då Kungliga Vetenskapsakademins monopol på almanackor upphörde, beslutades alla namnändringar av Riksdagen. Därefter har det närmast varit "hela havet stormar" med konkurrerande namnlängder i olika almanackor, även om det numera finns en namnlängdskommitté som försöker hålla ordning. Krav på könsneutralitet gjorde att nästan alla dagar nu har minst två namn. Men kollar man finns sammanlagt över 1700 namn med behov av plats i kalendern, t.ex. Zlatan 10/4 och Mohammed 1/2. Då blir det trångt!

Älgjakt

Efter Mickelsmäss börjar älgjakten som i stora delar av landet är mer helig än det mesta. Jakttiderna är nu inte lika låsta som förr. Från min tid i Värmland minns jag emellertid att det var meningslöst att hålla möten m.m. under andra veckan i oktober. Då stängde samhället praktiskt taget helt ner, när folk drev omkring i älgskogen istället för att vara på jobbet. Det var bara att finna sig.

I Sverige skjuts officiellt cirka 80 000 älgar varje år, vilket är en viktig del av livsmedelsförsörjningen i stora delar av landet, särskilt i Norrland. Sannolikt går det emellertid åt några älgar till vid sidan om statistiken.

A: Det sägs att det nyligen har tjuvskjutits älg här i trakten.

B: Jo, nog kan det vara så alltid.

A: Och det sägs att det antingen var du eller C som var skytten.

B: Ja, så skulle det kunna vara.

A: Nå, vem var det då? Du borde väl veta.

B: Nä, inte vet jag det inte, men det ska upp på tinget nu på måndag.

Almanacka från feb. 1712

PP Sverige, Porto betalt

Halloween

Denna fest har sina rötter i Allhelgonadagen den 1 november. Trots sin katolska koppling var den helgdag i Sverige till 1773. Sedan 1953 är istället lördagen närmast efter den 1 november helgdag med namnet "Alla helgons dag". Då är det tradition att vi hedrar våra förfäder med ljus på deras gravar m.m. I år, 2021, inträffar detta den 6 november.

Ursprunget till Allhelgonadagen är att det Keltiska året förr slutade den 31 oktober med en magisk natt, då spöken och andar drev sitt dolska spel. För att hålla dem borta, festade man, främst på Irland, hela natten vid öppna eldar. Detta hedniska skådespel kunde kyrkan förstås inte tolerera, varför man redan cirka år 1000 instiftade "Alla heligas dag" den 1 november eller på dåtidens engelska "All Hallows Day". Den 31 oktober var då "All Hallows Eve" som sedan blivit Halloween.

Först på senare tid har Halloween uppmärksamats i Sverige på rent kommersiella grunder. Firandet har kommit hit från Irland via USA. Då ska barnen klä ut sig till häxor och spöken och terrorisera omgivningen med "Bus eller godis". Så var beredda på detta redan helgen före Alla helgons dag.

Foto: StigF

Gustaf Adolfs-dagen

När man är inne i mörka november gäller det att finna ting att ljusa upp stämningen med. Då tager man vad man haver såsom t.o.m. minnet av Gustaf II Adolfs död i dimman vid Lützen den 6 november 1632. Ett sätt att minnas detta var att på Bräutigams konditori sätta i sig en smarrig Gustaf Adolfs-bakelse med siluett av kungen i marsipan som ätbar dekoration.

Adress

Detta något märkliga firande har varit särskilt utbrett i västra Sverige, eftersom kungen ska ha grundat det moderna Göteborg 1621, för precis 400 år sedan. Så i år har Göteborg haft jubileum. Detta skedde formellt redan den 4 juni med tal av kronprinsessan Victoria och andra samt salut och mycket annat.

Men nu gällde det Gustaf II Adolf. När jag gick i realskolan i Göteborg i början på 1950-talet, var vi beordrade att den 6/11 högtidligen fira stadens grundare genom att med skolmössan på huvudet klassvis marschera genom staden från skolan till Gustaf Adolfs torg. Där ställdes vi upp i fylkingar tillsammans med elever från övriga realskolor. Några potentater höll tal och sedan sjöng vi säkerligen unisont "Vår gud är oss en väldig borg".

Vid ett enda tillfälle var jag med om detta, men sedan uppdagades det, hemska öde, att jag inte bodde i Göteborg utan i Kungälv. Denna lilla stad ligger i Bohuslän som 1621 var norskt, vilket då var fiendeland. Och inte kunde man ha med en femtekolonnare i minneståget, varför jag blev förvisad till att bedriva den aktuella eftermiddagen efter eget skön.

I ärlighetens namn var min sorg över detta högst begränsad.

StigF

Bohus fästning i Kungälv 1954
Kungälv museum vänner